

PROTOKOL

2021 | YIL 2 SAYI 2

KARADENİZ TEKNİK
ÜNİVERSİTESİ
STRATEJİK ARAŞTIRMA
MERKEZİ DERGİSİ

Türk Dış Politikası ve Türk Boğazları

İsmail Köse

**Latin Amerika'da İstikrar Sorunu:
Venezuela Örneği**

**Dilek Karadeniz
Topal**

**Çevresel Güvenlik Kavramı Üzerine
Genel Bir Değerlendirme**

**Muhammed
Yunus Bilgili**

**Covid-19 Pandemisi ve Küresel İş Birliği
Modeli Olarak Covax Girişimi**

**Tuğba Aydın
Halisoğlu**

**Koronavirüs Salgınının Körfez Ülkeleri
Üzerindeki Etkileri**

Selma Özcan

**Covid-19 Pandemisinin
Türk Hukuk Sistemine Etkisi**

**Yahya Güven &
Hayriye Şengün**

**Pandemi Sürecinin
Kariyer Gelişimine Etkileri**

Mukaddes Güler

**Vahşetin Çağrısı:
Biyo-Kaderci Bir Dilin İnşası**

Ragıp Ergün

**KARADENİZ
TEKNİK ÜNİVERSİTESİ**
Stratejik Araştırma Merkezi

SAM

EDİTÖRLER

Dr. Öğr. Üyesi Suna ERSAVAŞ KAVANOZ

Doç. Dr. Abdullah UZUN

EDİTÖR YARDIMCILARI

Öğr. Gör. Fatma NALBANT

Arş. Gör. Tülay DEMİR

Arş. Gör. Nisa ERDEM

YAYIN KURULU

Prof. Dr. Bünyamin ER (Yönetim Bilişim Sistemleri)

Doç. Dr. İsmail KÖSE (Uluslararası İlişkiler)

Doç. Dr. Umut ÜZAR (İktisat)

Dr. Öğr. Üyesi Cenk BEYAZ (Sosyoloji)

Dr. Öğr. Üyesi Vahit GÜNTAY (Uluslararası İlişkiler)

İLETİŞİM

Karadeniz Teknik Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, No:2-06

Telefon: 04623773227

Faks: +90 462 325 3205 – 325 3185

E-Posta: sam@ktu.edu.tr

Web: www.ktu.edu.tr/sam

Yayın Türü:

Ulusal Süreli

**KARADENİZ TEKNİK
ÜNİVERSİTESİ**

**STRATEJİK
ARAŞTIRMA MERKEZİ**

PROTOKOL DERGİSİ

SAHİBİ

Doç. Dr.
Özgür TÜFEKÇİ

Karadeniz Teknik
Üniversitesi
Stratejik Araştırma
Merkezi Müdürü

KTÜ SAM Protokol Dergisi kamu yönetimi, uluslararası ilişkiler, iktisat, işletme ve sosyoloji başta olmak üzere sosyal bilimler alanında, kısa makalelere yer veren akademik bir dergidir. Kısa makalelerin yanı sıra rapor, derleme, konferans notları, örnek olay, kitap tanıtımı vb. makale dışı yazılara da dergi bünyesinde her sayıda belirli oranda yer verilecektir.

KTÜ SAM Protokol Dergisi Şubat ve Ağustos aylarında olmak üzere yılda iki kez yayımlanır.

Dergide yayımlanan yazılarda belirtilen görüşler yazarlara aittir; Derginin sorumluluğu yoktur.

PROTOKOL

2021 | YIL 2 SAYI 2

KARADENİZ TEKNİK
ÜNİVERSİTESİ
STRATEJİK ARAŞTIRMA
MERKEZİ DERGİSİ

İÇİNDEKİLER

<i>Kısa makale</i>	Türk Dış Politikası ve Türk Boğazları <i>İsmail Köse</i>	5-10
<i>Kısa makale</i>	Latin Amerika'da İstikrar Sorunu: Venezuela Örneği <i>Dilek Karadeniz Topal</i>	12-23
<i>Kısa makale</i>	Çevresel Güvenlik Kavramı Üzerine Genel Bir Değerlendirme <i>Muhammed Yunus Bilgili</i>	25-34
<i>Kısa makale</i>	Covid-19 Pandemisi ve Küresel İş Birliği Modeli Olarak Covax Girişimi <i>Tuğba Aydın Halisoğlu</i>	36-45
<i>Kısa makale</i>	Koronavirüs Salgınının Körfez Ülkeleri Üzerindeki Etkileri <i>Selma Özcan</i>	47-57
<i>Kısa makale</i>	Covid-19 Pandemisinin Türk Hukuk Sistemine Etkisi <i>Yahya Güven & Hayriye Şengün</i>	59-69
<i>Kısa makale</i>	Pandemi Sürecinin Kariyer Gelişimine Etkileri <i>Mukaddes Güler</i>	71-78
<i>Eser İncelemesi</i>	Vahşetin Çağrısı: Biyo-Kadercı Bir Dilin İnşası <i>Ragıp Ergün</i>	80-86

VAHŞETİN ÇAĞRISI: BİYO-KADERCİ BİR DİLİN İNŞASI

Öğr. Gör. Ragıp Ergün
Artvin Çoruh Üniversitesi
r.ergun artvin.edu.tr

Varoluşçu felsefesinin öncülerinden Martin Heidegger “dil, varlığın evidir” demektedir (Heidegger, 2013: 5). Bu izaha göre varlık, insanın kendisinin var olduğunu hissettiği zaman ve mekânın birleşimi bir olgu iken, dil ise onun dışı vurumu mahiyetindedir. Geleneksel yaklaşımda zamanın ve mekânın dili yarattığı düşünülürken, Heidegger bu durumu tersine işletmekte ve varlığın dilin alanında neşvünema bulduğunu ileri sürmektedir. Bu bağlamda mekânın ve zamanın bir yansıması olan ontolojik gerçeklik algısı dil ile kendine görünürlük bulmakta ve kendini var etmektedir. Dilin değişimi insanın zaman ve mekân algısını değiştirmekte, hakikatin yeniden yaratılması bağlamında önemli bir işlev görmektedir. Bu yüzden zamanın ruhu anlaşılacak isteniyorsa dildeki değişim idrak edilmeli ve kullanılan dilin işaret ettiği anlamlar kavranabilmelidir. Batı modernleşmesinin hayatın anlaşılmasında sahip olduğu rol akademinin ve düşünce tarihi üzerine çalışanların malumudur. Elbette bu modernleşme tecrübesi tek bir paradigma üzerine okunmamakta, farklı yaklaşımlarla izah edilmeye çalışılmaktadır. Özellikle postmodernizmle beraber modernleşme olgusu farklı yaklaşımlarla da eleştirilene tabi tutulmaktadır.

Bu bağlamda çalışmada Batı modernizminin hayat mefhumunun doğa bilimsel ve indirgemeci izahı Jack London’un “*Vahşetin Çağrısı*” adlı eseri üzerinden okunmaya çalışılacaktır. Batı düşünce tarihi ya da modernizm üzerine yazılmış temel eserler Reform, Rönesans, Fransız İhtilali ve Aydınlanma üzerinden bu süreçleri izah ederlerken, bu çalışmada dilin değişiminin varlık algısında yarattığı değişimine ilgili roman bağlamında değinilecektir.

Modern öncesi dönemde insanın ve varlığın anlamlandırılmasında kullanılan argüman ve dil teosantriktir. Diğer bir ifade ile her şeyin Tanrı’nın mucizevi müdahalesi sonucunda meydana geldiğine inanılmaktaydı ve hâkim paradigma da bu yöneydi. Daha sonra materyalizm ve pozitivizm üzerinden maddenin, Darwinizm üzerinden de canlı türünün, münhasıran insanın mahiyeti ve ontolojik gerçekliği farklı bir şekilde izah edilmeye çalışılmış, bu bağlamda yeni bir literatür ve dil ortaya çıkmıştır. Bu dil ve yaklaşım, 19. yüzyılın sonuna kadar belli bir aydın grubunun uğraşı

şeklinde kendine yaşam alanı bulmuştur. Ancak zamanla bu dil ile inşa olan insanlar özellikle farklı alanlara kanalize olmuş ve varlığın evi olan dil değişikçe varlığın muhtevasında da önemli değişimlere sebep olmuştur. Bu yeni dilin alan genişletmesi bağlamında edebiyat o dönemlerde en kullanışlı disiplinlerden birisidir. Edebiyat ile bu dil toplumun geniş bir kesimine yayılmıştır. Süreçler iyi incelendiğinde bir insan için organ nakli ne kadar önemli ise dil değişimi de işlevi bakımından bir toplum için aynı şeyi ihtiva etmektedir. Bu bağlamda döneminde de oldukça önemli, en çok satan yazarlardan olan Jack London ve kendisine şöhretin kapılarını açan *Vahşetin Çağrısı* adlı eserinin farklı açılardan ele alınması gerekmektedir.

Amerikalı bir yazar olan ve tam ismiyle John Griffith London 12 Ocak 1876'da Kaliforniya'da dünyaya gelmektedir. Müzik öğretmeni bir annenin ve astrolog bir babanın çocuğu olarak dünyaya gelen London, altın avcılığı yapan, hırslı ve yaşamayı seven bir insan olarak tanımlanmaktadır. London'ın düşüncel hayatını en çok etkileyen kişi ise Herbert Spencer'dır. Spencer, London'a göre hayatın bütün süreçlerini anlamış ve bu bağlamda hayatı doğru bir şekilde tanımlamış bir insandır. Özellikle Spencer'in "en iyinin hayatta kalması" (survive of the fittest) fikri London için hayatın esas kuralıydı. Bu bağlamda London eserlerinin çoğunda bu fikirden hareket etmekte ve roman kurgularını bu yaklaşım üzerinden yapmaktadır (Steffoff, 2002: 44). Spencer, Darwin ile beraber sosyal Darwinizm diye adlandırılan insanın biyolojiye indirgendiği, hayatın bir savaş olduğu, güçlü olanın hayatta kaldığı, doğal seleksiyon/seçilim ile de bir sonraki neslin daha güçlü olacağına inanılan bir yaklaşımın temsilcileridir (Hodgson, 2004: 431-433). İşte bu bağlamda sosyal Darwinizmin temel unsurlarını içinde barındıran ve hayatı biyo-kaderci bir yaklaşım ile izah ederek bu fikrin toplumun geniş kesimlerine yayılmasını sağlayan London'un ilk eserlerinden olan, 1903 yılında kaleme aldığı *Vahşetin Çağrısı* adlı roman bu tür özellikleri ihtiva etmektedir.

Roman, Buck isminde bir köpeğin şehir hayatından "vahşi" yaşama gidişini ve orada da "asıl" doğası ile tanışıp "kendini" bulmasını konu almaktadır. İlk başlarda Batı'da yaşanan feodal dönemdeki gibi aristokratik bir yaşamı olan Buck'ın hayatının ilk cümlesi olarak London "Buck kitap okumazdı" ifadesini kullanmaktadır (London, 2020: 1). Yargıç Miller'in evinde yaşayan Buck, cahil, mutlu, lüks içinde yaşayan, hayattan haz alan, "gerçek" hayattan bihaber bir karakterdir (London, 2020: 3). Kitabın ilk bölümlerinde Buck'ın bu hayatını birçok kez aristokratik olduğunu vurgulayan London, köpeğin bu gücünün kendinden mülhem olduğunu ifade etmektedir. Tam da feodal dönemdeki aristokratların

meşruiyetinde olduğu gibi bir durumdur. Gözlerinde bir kralın öfkelerini barındırabilen Buck, aristokrasinin Avrupa’da yıkılması gibi kaçırılarak, zorla vahşi doğanın ve kendi doğasının asıl “hakikat”lerinin içine atılmaktadır (London, 2020: 5-7).

Buck’ın zorla “doğal” ortama götürüldüğü süreçte karşılaşılan düzeni “elinde sopa olan kuralları koyandır, emirleri yerine getirilecek olan efendidir” diyerek (London, 2020: 10) açıklayan London, Max Weber ve Carl Schmitt vari bir içtimai yaşam tanımlaması yapmaktadır. Güç kullanma tekeli ile kural arasında ilişki kurarken London, aynı zamanda efendi olanın belirlenmesinde olağan ve olağanüstü durumlara karar verebilmeyi ön plana çıkarmaktadır. Weber’in devlet tanımlamasında nasıl ki meşru güç kullanma tekeli devlete ait (Heywood, 2006: 127) ise burada da benzer bir durum söz konusudur. Aynı şekilde Schmitt’in olağan ve olağanüstü olanı belirleyen gücün sahibi olduğu (Schmitt, 2005: 13-14) yönündeki açıklamasındaki romanın efendi tanımlamasıyla birebir örtüşmektedir.

London, Buck’ın içine düştüğü yeni dünyanın düzenini “sopanın ve dışın yasası”nın geçerli olduğu bir dünya olarak izah etmektedir. Bu yeni dünyada aylıklık, haylazlık, tembellik yapmak ve sıkılmak söz konusu değildir. Bu yeni ortamda huzur ve güven yoktur; kaos ve kargaşa hakimdir; sürekli yaşamsal tehlikeler barındırmaktadır (London, 2020: 13). Hobbes’un doğal düzen tanımına benzeyen bu açıklama da güvenlik için bir güce biat etmek gerekmektedir. Hobbes’ta bu üstün gücün adı leviathan iken, London bunu “elinde sopa olan efendi” olarak açıklamaktadır. Zira Hobbes’un leviathanının da elinde bir sopa vardır (Hobbes, 2007: 12, 94-95).

Buck içinde bulunduğu yeni ortamda varoluşsal bir başkalaşma yaşamakta ve tek amacı yaşamın ağır yükünü çekmek olmaktadır. Zaten Buck’ın yeni görevi diğer köpeklerle beraber karlı yollarda, dondurucu soğukta yük arabası çekmektir. Bu bağlamda London, Buck’ın yaşadığı çalışma ve çevre değişimini ontolojik bir değişim olarak da nitelemektedir. Buck’ın yaşamış olduğu bu ontolojik değişim Buck’ın davranışlarına da yansımaya başlamakta, hırsızlık yapmayı meşru görmekte, ahlaki bir başkalaşma yaşamaktadır. Bu başkalaşma akli bir sürecin neticesi değil, çevreye uyumun, temel ve ilkel içgüdülerinin bir sonucu olmaktadır. London’a göre Buck bu şekilde “gerçek benliğini buluyordu”. Buck’ın yaşadığı şey bir yönüyle unuttu(ruldu)ğu doğasıyla tanışmak ve biyolojisine rıza göstermektir. Önceki yaşamında ahlak ve içtimai düzen üzerinden evcilleştiren Buck, bu şekilde esas doğasına kavuşmakta ve karşı konulamaz biyolojik dürtülerine boyun eğmektedir (London, 2020: 21-23).

London *Vahşetin Çağrısı*'nda bir yandan Buck'un kişisel hikâyesini anlatırken, bir yandan da yaşamın tamamına egemen olduğunu düşündüğü biyolojik evrimci paradigmayı işlemektedir. Darwin'in yaşam için mücadele ve doğal seleksiyon fikrini işlerken London, Spencer'in evrim kanunu yaşamın bütün alanına yayarak açıklamasını da belirgin bir şekilde romanına yansıtmaktadır. Bu kanun öyle bir mahiyete sahiptir ki London, soğuk havada köpeklerin ulumasını "hayatın yakarışı, varoluşun ıstırapının dile gelişi" olarak nitelermektedir (London, 2020: 35). Varoluşsal ıstırap çeken köpekler, bir zamanlar evcilleştirildikleri sahte ruhlarından kurtulup, gerçek doğalarında olan "kan dökmenin şehveti ve öldürmenin hazzı" ile yeniden tanışmaktadır (London, 2020: 37). London'a göre bu durum canlılara atalarından gelen, yaşamlarını devam ettirmeleri için zorunlu olan, zaten hâlihazırda içlerinde bulunan bir duygudur. London'un yaşamın en büyük motivasyonu yaşama duygusu yaklaşımı aynı zamanda Spinoza'nın *conatus* ilkesine de benzemektedir. Çünkü Spinoza da yaşayan canlıların içlerinde olan en temel duygunun/güdü'nün yaşamını devam ettirme isteği olduğunu ifade etmektedir (Spinoza, 2012: 160-163).

Buck yük kızığını çeken diğer köpekler ile liderlik yarışına girmekte ve bu yarışını kazanmaktadır. Bir taraftan yaşam mücadelesi veren Buck, bir taraftan da hayatta kaldığı sürece en iyisi olmak için mücadele vermektedir. Çünkü London'a göre Buck rüyalarında bir öteki dünya heyulasına kapılsa da uyandığı dünya gerçek dünyadır ve bu dünyanın kurallarına göre hareket etmek zorundadır (London, 2020: 49-50). Bu bağlamda dini ve mistik idealizmi bir nevi dışlayan London, asıl, gerçek olanın bu dünya olduğunu, bu dünyada da "dışın ve sopanın kuralları" olduğunu vurgulamakta ve romanının kahramanı Buck'ı bu doğrultu da yetiştirerek eserini kurgulamaktadır.

Köpekler ne kadar hayat mücadelesi verirlerse versinler, yorulduklarında ve güç kaybı yaşadıklarında hemen satışa çıkarılmakta, bu durumu London, "köpeklerin dolar karşısında pek değeri olmadığı için satılmaları lazımdı" diyerek açıklamaktadır (London, 2020: 56).

Yaşam mücadelesi *Vahşetin Çağrısı*'nda o kadar yoğun bir şekilde işlenmektedir ki London bu durumu daha da anlaşılır kılmak için: "Güzel bir bahar havası vardı ama ne köpekler ne de insanlar bunun farkındaydı" diyerek izah etmektedir (London, 2020: 67). Bu durum gittikçe yabancılaşma duygusuna neden olmaktadır. Buck bir efendiden başka bir efendiye satıldığında çekeceğinden fazla bir yüke sürülür ve çekmekte zorlandığı için sürekli şiddete maruz kalır. Bu durumu London şu şekilde izah etmektedir (London, 2020: 70):

Hal ona vurmaya devam ettikçe içindeki hayat ateşi titrek kıvılcımlara dönüşüp küçülüyordu. Neredeyse tamamen sönmüştü tuhaf bir hissizlik içindeydi. Dayak yediğini ancak çok uzaklarda görüyormuş gibiydi. Son acı duygusu da onu terk etti. Sopa vücuduna iniyor, o bunu çok uzaktan duyuyor ama hiçbir şey hissetmiyordu. Artık o vücut kendi vücudu değildi, ondan çok uzaklardaydı.

London, yaşam enerjisinden uzaklaşmak üzerinden bir yabancılaşma tanımlamakta ve Buck'ın yaşadıklarını yaşama tutkusu üzerinden değerlendirmektedir. Yaşama tutkusunun azalmasını ise London, yabancılaşma olgusu üzerinden açıklamaktadır.

Buck bu eziyet dolu süreçten sonra John Thornton isminde yeni bir sahibi olmakta ve bu sahibiyile daha mutlu bir yaşama sahip olmaktadır. Bu yeni sahibiyile Buck daha mutlu ve sevecen bir yaşamı olsa da içinde zaten var olan, yeniden tanıştığı binlerce yıl öteden gelen temel güdülerini aşmamaktadır. “Sopanın ve dışın yasası”nı öğrenmiş olan Buck, acımasızdır, üstün olma duygusundan artık hiçbir zaman vazgeçmeyecektir Artık hayatta ya o birilerinin efendisi olacak ya da birileri onun efendisi olacaktır. Merhamet yanlısı bir duygudur London'a göre, korku ve ölüm getirmektedir. Zamanın derinliklerinden gelen bu duygu Buck'ı öyle bir sarmıştır ki London bu durumu, “hayatta ya yersin ya da yenilirsin” diye ifade etmektedir (London, 2020: 77). Buck bir ruh ile çepeçevre sarılmıştır. Bu ruh, tez ayaklı yarı kurtların gölgeleridir. Buck binlerce yıllık evriminin sonucunda irade dışı tavırlar sergilemekte ve biyolojik evriminin bir esiri konumundadır. Buck'ın bu durumdan kaçması imkânsızdır. İçinden bir ses onu bu güdülerinin yaşam alanı olan vahşi yaşama çekmekte ve Buck bu çağrıya boyun eğmek zorunda kalmaktadır.

London romanında sadece Buck üzerinden değil, aynı zamanda insan üzerinden de evrimsel bir süreç anlatılmaktadır. İnsanın da Buck gibi “öteki dünya” olarak tabir ettiği ataları olduğunu ve insan da bu atalarının evrimsel süreç içinde edindiği kalıtsal duyguların esiri olduğunu öne sürmektedir. London insanın atası olarak “kıllı adam” olarak ifade ettiği canlıyı Buck'ın atalarıyla ilişkilendirmekte ve bu canlıların bu vahşi çağrıya uymasını mecburi bir istikamet olarak tanımlamaktadır (London, 2020: 92). London Buck'ın duyumsadığı çağrıyı insanın biyolojik evrimiyle de ilişkilendirip şu şekilde bir ifade de bulunmaktadır (London, 2020: 93):

Ormanın derinliklerinden gür sesiyle yükselen çağrı, kıllı adamın görüntüleriyle yakından ilgiliydi. Buck'ın içini büyük bir huzursuzlukla, tuhaf arzularla

dolduruyordu. Belli belirsiz, hoş bir memnuniyet hissetmesine neden oluyor, ne olduğunu tam bilemediği vahşi arzu ve heyecanlarının farkına varıyordu. Buck bu duyguların nereden geldiğini bilmiyor, sadece yapmak zorunda hissediyordu.

London “karşı konulmaz dürtüler ele geçirmişti Buck’ı” diye ifade etmektedir (London, 2020: 93). Kalıtım ile “öte dünya”dan gelen duygularına boyun eğmek zorunda kalan Buck, içinde kana susamış, katil, avcı kalıtımına diğer bir ifade ile biyolojik kaderine boyun eğmek zorundadır (London, 2020: 97). Bu güdü o kadar eskidir ki London’a göre insanların bile olmadığı ilkel dünyalardan gelmektedir (London, 2020: 99). Öldürmenin hazzına varmış olan Buck’ın düşünceleri üzerinde London ölümü, “hareketin sona ermesi, yaşamaya devam edenlerin hayatından çıkması” olarak tasvir etmektedir (London, 2020: 104). Öldürmenin hazzına varan Buck en sonunda sahibinden kaçmakta ve vahşi yaşamda kurt akrabalarıyla bir yaşamı, kalıtımının ve biyolojisinin zorlamasıyla tercih etmektedir. Buck “asıl” doğası olan vahşi yaşama kavuşarak roman sonlanmaktadır.

London’ın, *Vahşetin Çağrısı*’nda Batı düşünce geleneğinde aristokratik bir yaşam ihtiva eden feodal dönemden, doğa bilimlerinin hâkim olduğu kendi dönemine Buck üzerinden bir yolculuk yaptığı görülmektedir. Buck’ın aristokratik yaşamı birçok kaos, kargaşa ve mücadele sonunda “kendi doğası” ile buluşması sürecine evrilmektedir. Doğa ve onun kanunları canlı yaşamın üzerinde o kadar hâkimdir ki romanda hiçbir irade onun üzerine çıkamamaktadır. Biyoloji bir kaderdir ve onun üstünde herhangi bir güç yoktur. Doğal olarak da canlı yaşam bu biyolojik kaderin sonucunda içtimai yaşamı inşa etmekte ve bütün canlılar bu kanuna boyun eğmektedir. London açıkça bu romanında, biyolojik kaderciliği anlatmakta ve kendi döneminde popüler olan bu bilimsel savı pek çok eserinde olduğu gibi bu eserine de ince ince işlemektedir. Ayrıca daha sonra kaleme alacağı eserlerine, münhasıran *Beyaz Diş* ve *Martin Eden* adlı eserlerine bu eser vasıtasıyla bir temel de oluşturmaktadır. Bu eserde işlenen biyolojik kaderci yaklaşım *Beyaz Diş* adlı romanda medeni yaşamla yeniden tanışmakta ve şehirde uygulama alanı bulmakta, *Martin Eden* adlı eserinde ise entelektüel bir mahiyet kazanmaktadır.

Kaynakça

- Heidegger, M. (2013). *Hümanizm üzerine*. (Çev. Yusuf Örnek). Türkiye Felsefe Kurumu.
- Heywood, A. (2006). *Siyaset*, (Çev. Bekir Berat Özipek vd.). Adres Yayınları.
- Hobbes, T. (2007). *Leviathan*. (Çev. Semih Lim). Yapı Kredi Yayınları.

- Hodgson, M. G. (2004). Social darwinism in anglophone academic journals: a contribution to the history of the term. *Journal of Historical Sociology*, Vol.17, No 4, December, 428-463.
- London, J. (2020). *Vahşetin çağrısı*. (Çev. Levent Cinemre), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Schmitt, C. (2005). *Siyasi ilahiyat*. (Çev. Emre Zeybekoğlu), Dost Kitabevi Yayınları.
- Spinoza, B. (2012). *Ethica*. (Çev. Çiğdem Dürüşken), Kabalıcı Yayıncılık.
- Steffoff, R. (2002). *Jack London an American original*. Oxford University Press.

Protokol Dergisi

Çağrı Metni

Protokol dergisi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Stratejik Araştırma Merkezi bünyesinde yayımlanmaktadır. Uluslararası İlişkiler, Sosyoloji, Ekonomi, Kent, Çevre ve Yönetim konuları başta olmak üzere sosyal bilimler alanına dair kısa makalelere yer veren dergi, Şubat ve Ağustos olmak üzere yılda iki kez yayımlanmaktadır.

Kısa makalelerin yanı sıra derginin her sayısında rapor, derleme, konferans notları, örnek olay, kitap tanıtımı vb. makale dışı yazılara da yer verilmektedir.

Dergi, öncelikli olarak ilgili alanlardaki güncel strateji temelli konulara dair tartışmaları okuyucu ile buluşturmayı hedeflemektedir.

Bu bağlamda hazırladığınız çalışmalarınızı bekliyoruz...

Genel yayım ilkeleri ve yazım kuralları için:

www.ktu.edu.tr/sam/protokol

Dergiye yazı göndermek için:

suna.ersavaskavanoz@ktu.edu.tr

**KARADENİZ
TEKNİK ÜNİVERSİTESİ**
Stratejik Araştırma Merkezi

SAM

YÖNETİM KURULU

Müdür

Doç. Dr. Özgür TÜFEKÇİ

Müdür Yardımcıları

Doç. Dr. Abdullah UZUN

Dr. Öğr. Ü. Suna ERSAVAŞ KAVANOZ

Üyeler

Prof. Dr. Bünyamin ER

Doç. Dr. İsmail KÖSE

Doç. Dr. Umut ÜZAR

Dr. Öğr. Ü. Cenk BEYAZ

ÇALIŞMA GRUPLARI

Ekonomik Araştırmalar Çalışma Grubu

Koordinatör: Doç. Dr. Umut ÜZAR

Arş. Gör. Tuğçe ADIMLI
Sema ŞEKER

Toplumsal ve Kültürel Araştırmalar Çalışma Grubu

Koordinatör: Dr. Öğr. Ü. Cenk BEYAZ

Doç. Dr. Bayram SEVİNÇ
Dr. Öğr. Ü. Hüseyin YADIGAROĞLU
Arş. Gör. İlhan BİLİCİ

Kent, Yönetim ve Çevre Araştırmaları Çalışma Grubu

Koordinatör: Dr. Öğr. Ü. Suna ERSAVAŞ KAVANOZ

Doç. Dr. Abdullah UZUN
Öğr. Gör. Fatma NALBANT
Arş. Gör. Tülay DEMİR
Arş. Gör. Kubilay DÜZENLİ
Arş. Gör. Nisa ERDEM
Arş. Gör. Abdülgazi YIKICI
Kübra ÖZDEMİR
Aynur YILDIRIM

Uluslararası Araştırmalar Çalışma Grubu

Koordinatör: Dr. Öğr. Ü. Vahit GÜNTAY

Doç. Dr. İsmail KÖSE
Arş. Gör. Göktuğ KIPRIZLI
Arş. Gör. Fevzi KIRBAŞOĞLU
Ceren HAKYEMEZ
Dilek KARADENİZ
Muharrem BAYRAK
Muhammed Resul EROĞLU
Mehmet Can ALBAYRAK
Nurfer GEZER
Lütfü OSMANOĞLU
Aleyna TEMİZ
Münevver YAVUZ
Ogün YILMAZ

**KARADENİZ
TEKNİK ÜNİVERSİTESİ**
Stratejik Araştırma Merkezi

PROTOKOL

Protokol Dergisi

Çağrı Metni

Protokol dergisi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Stratejik Araştırma Merkezi bünyesinde yayımlanmaktadır. Uluslararası İlişkiler, Sosyoloji, Ekonomi, Kent, Çevre ve Yönetim konuları başta olmak üzere sosyal bilimler alanına dair kısa makalelere yer veren dergi, Şubat ve Ağustos olmak üzere yılda iki kez yayımlanmaktadır.

Kısa makalelerin yanı sıra derginin her sayısında rapor, derleme, konferans notları, örnek olay, kitap tanıtımı vb. makale dışı yazılara da yer verilmektedir.

Dergi, öncelikli olarak ilgili alanlardaki güncel strateji temelli konulara dair tartışmaları okuyucu ile buluşturmayı hedeflemektedir.

Bu bağlamda hazırladığınız çalışmalarınızı bekliyoruz...

Genel yayım ilkeleri ve yazım kuralları için:

www.ktu.edu.tr/sam/protokol

Dergiye yazı göndermek için:

suna.ersavaskavanoz@ktu.edu.tr

**KARADENİZ
TEKNİK ÜNİVERSİTESİ**
Stratejik Araştırma Merkezi

SAM

YÖNETİM KURULU

Müdür

Doç. Dr. Özgür TÜFEKÇİ

Müdür Yardımcıları

Doç. Dr. Abdullah UZUN

Dr. Öğr. Ü. Suna ERSAVAŞ KAVANOZ

Üyeler

Prof. Dr. Bünyamin ER

Doç. Dr. İsmail KÖSE

Doç. Dr. Umut ÜZAR

Dr. Öğr. Ü. Cenk BEYAZ

ÇALIŞMA GRUPLARI

Ekonomik Araştırmalar Çalışma Grubu

Koordinatör: Doç. Dr. Umut ÜZAR

Arş. Gör. Tuğçe ADIMLI
Sema ŞEKER

Toplumsal ve Kültürel Araştırmalar Çalışma Grubu

Koordinatör: Dr. Öğr. Ü. Cenk BEYAZ

Doç. Dr. Bayram SEVİNÇ
Dr. Öğr. Ü. Hüseyin YADIGAROĞLU
Arş. Gör. İlhan BİLİCİ

Kent, Yönetim ve Çevre Araştırmaları Çalışma Grubu

Koordinatör: Dr. Öğr. Ü. Suna ERSAVAŞ KAVANOZ

Doç. Dr. Abdullah UZUN
Öğr. Gör. Fatma NALBANT
Arş. Gör. Tülay DEMİR
Arş. Gör. Kubilay DÜZENLİ
Arş. Gör. Nisa ERDEM
Arş. Gör. Abdülgazi YIKICI
Kübra ÖZDEMİR
Aynur YILDIRIM

Uluslararası Araştırmalar Çalışma Grubu

Koordinatör: Dr. Öğr. Ü. Vahit GÜNTAY

Doç. Dr. İsmail KÖSE
Arş. Gör. Göktuğ KIPRIZLI
Arş. Gör. Fevzi KIRBAŞOĞLU
Ceren HAKYEMEZ
Dilek KARADENİZ
Muharrem BAYRAK
Muhammed Resul EROĞLU
Mehmet Can ALBAYRAK
Nurfer GEZER
Lütfü OSMANOĞLU
Aleyna TEMİZ
Münevver YAVUZ
Ogün YILMAZ

**KARADENİZ
TEKNİK ÜNİVERSİTESİ**
Stratejik Araştırma Merkezi

PROTOKOL